

מ.מ. אזח"ע 7/04
עיון תקופתי

תאריך: י' סיוון, תשס"ד
30 במאי, 2004

ביהמ"ש הצבאי בקציעות

בפני כבוד השופט: רס"ן רונן עצמון

המבקש:
מפקד כוחות צה"ל באזח"ע
באמצעות התביעה הצבאית

המשיב: ח עימד ת.ז. –
סנגורית: תמר פלג-שריק

החלטת

ביום 24/5/04 נתתי החלטתי בעיון התקופתי של ח' עימד, ת"י-
(להלן – העצור). קבעתי, כי העצור יוסיף להיות נתון במעצר מנהלי עד תום
התקופה המנויה בצו שהוצא נגדו. להלן נימוקי החלטתי.

רקע

העצור מעצר בצו, המאריך את מעצרו המנהלי, מיום 22 בפברואר 2004 עד יום 21 באוגוסט
2004, בגין היותו חשוד במעורבות הפלנית עוינת. העצור נתון במעצר מנהלי מאז פברואר
2003. דיון בביקורת השיפוטית על צו זה התקיים ב- 18/2/04, וב- 22/2/04 נתתי החלטותי,
ובה אישרתי את המעצר המנהלי למלוא התקופה המסויה בצו.

לפי הצו בדבר מעצרים מנהליים החל באותו יום, יש להביא את עניינו של העצור לעיון
תקופתי תוך שלושה חודשים מאישור המעצר. העצור הובא בפני ב- 19/5/04 לשם פתיחת
העיון התקופתי, ומאחר שלא היה מיוצג, דחיתי את המשך הדיון למועד קרוב אחר.
ב- 24/5/04 התקיים הדיון בעיון התקופתי לגופו.

עמדות הצדדים

התובע ציון, כי לא התקבל מידע חדש בעניינו של העצור, ולא חלו שינויים מיוחדים
בנסיבות באותו יום, שיהיה בהם כדי להצדיק שחרור העצור ממעצרו המנהלי.

הסניגורית המלימדת התמקדה בטענה, כי העיון התקופתי לא החל במועד המדרש לפי
הדיון, ולאור הנראות סעיף 5 לצו בדבר מעצרים מנהליים, יש לשחרר את העצור.
הסניגורית הציגה את החלטת ביהמ"ש העליון בעמ"מ 4414/02 פלזני נ' שר הביטחון, ובה
קבע כבוד השופט ריבלין, כי תקופת שלושת החודשים להבאת העצור לעיון תקופתי צריכה
להימנות מן המחדש שבו החלה חביקורת השיפוטית, גם אם באותו יום לא ניתנה ההחלטה
תמאשרת או מקצרת את המעצר.

אפשרתי לתביעה לבחון את טענות הסניגורית ולהיערך להשיב להן, ולצורך זה דחיתי את
המשך הדיון למועד מאוחר יותר באותו יום.

התובע השיב לטענות, כי החלטת בעמ"מ 4414/02 התייחסה למצב המשפטי לפי החקיקה בישראל, ואילו המצב באזור שונה. בישראל, קובע חוק סמכויות שעות חירום (מעצרים), תשל"ט 1979, כי יש להביא העצור לעיון תקופתי שלושה חודשים לאחר אישור צו המעצר המנוחלי, או לאחר החלטת אחרת לפי סעיף 4 לתקנות, או במועד מוקדם יותר שקבע השופט בביקורת השיפוטית. באזור, קובע הצו בדבר מעצרים מנהליים בסיס מניה אחד בלבד – והוא מועד אישור הצו. במקרה זה, החלטת המאשרת את המעצר המנוחלי התקבלה ב- 22/2/04, ולפיכך, אם החל העיון התקופתי ב- 19/5/04 הרי היה זה בתוך תקופת שלושת החודשים הנדרשת לפי הצו.

עוד טען התובע, כי התביעה וביהמ"ש הסתמכו על הפרשנות הנוהגת מימים ימימה, בקובעים את המועד לעיון התקופתי. הן לא התרשלו ולא נפל פגם מהותי בהבאת העצור לעיון התקופתי. לכן, גם אם יימצא כי נפלה טעות בפרשנות, הדיון בעיון התקופתי החל לאחר המועד הנוכח לפי הצו, והרי אין הכרח לקבל החלטה לשחרר את העצור. לפי הלכת גיסאן גיראד, יש לאזן בין חומרתה של הטעות של הרשויות, ומידת הפגיעה בזכותו של העצור ובהליך התקין, לבין חומרת הסיכון שייגרם לציבור אם ישוחרר העצור. במקרה זה, הטעות מיגורית, הפגיעה בעצור אינה חמורה, ואילו המידע החסוי מלמד כי ייגרם סיכון של ממש לביטחון הציבור אם ישוחרר העצור.

הסניגורית השיבה לטענות התביעה, כי אין לחיתולות בהבדל הפורמאלי בין נוסח התקנות בישראל לבין נוסח הצו באזור. הפרשנות צריכה להיות תכליתית, ולשרת את המגמה לשמור על זכויות העצור המנוחלי, שגם כך מצומצמות הן. הלכות ביהמ"ש העליון חלות על רשויות ישראל גם באזור, ובנושאים רבים מחילים באזור עקרונות שנקבעו בפסיקת ביהמ"ש העליון בנוגע לדין בישראל. עוד הוסיפה, כי מתוכן החלטות הסודמת למדה היא, כי החלטת לאשר את המעצר גמלה בלבי כבר ב- 18/2/04. אף שהחלטת פורסמה רק מספר ימים אחר כך, שהרי אם הייתי מחליט לשחרר את העצור, חוקה עלי שהייתי מודח כן כבר ביום הדיון, 18/2/04. אשר לחומרתה של הטעות בקביעת מועד הדיון טענה, כי אין מדובר בטעות משפטית גרידא, אלא בפגיעה מהותית בזכות יסוד של העצור.

לגופו של עניין טענה הסניגורית, כי המצב כיום באזור – שבו צה"ל פועל באינטנסיביות ומתבצעות פעולות לחימה רבות – תרומתו האפשרית של העצור למצב הדברים אינה משמעותית. צה"ל שולט בערים ויכולתו לעצור את העצור אם יימצא כי פגע בביטחון האזור גבוהה. כן הוזכרה כי העצור ניקש לתחם את אזור מגוריו ליריחו, ולאחר מכן לכל אזור אחר באינטיש, וזו הצעה של אדם שמאס בחיי חכלא, ורוצה לפתוח דף חדש וחלק בחייו. העצור עצמו העיד כי הוא נשוי ואב לארבעה, ואין מי שיפרנס את משפחתו בייחוד לאחר שביטחון נחרט.

ההכרעה

בהתאם לחקיקת הביטחון באזרחי (להבדיל מהחקיקה באזרחי, בה בוטל העיון התקופתי), יש להביא עצור מנהלי לדיון בעיון תקופתי במעצרו, לא יאוחר משלושה חודשים מהחלטה שאישרה את מעצרו. גיד הספקות במקרה זה: מהו המועד שממנו יש למנות את שלושה החודשים עד לתבאת העצור המנהלי לדיון בעיון התקופתי במעצרו. האם התקופה נמנית מיום תחילת הדיון בביקורת השיפוטית והחלטת הביניים הראשונה בעניינו (לחלן - יום הדיון), או מיום שהמעצר המנהלי אושר או קוצר ולחלן - יום החלטה), גם אם ההחלטה ניתנה זמן מה לאחר הדיון הראשון.

נוסח סעיף 5 לצו בדבר מעצרים מנהליים, החל על עניינו של העצור:

"אושר צו מעצר לפי סעיף 4 בשינוי או בלי שינוי ידון שופט משפטי מחדש בעניין המעצר לא יאוחר משלושה חודשים אחרי אישור המעצר כאמור"

נוסח בסעיף סעיף 5 לחוק סמכויות שעת חירום (מעצרים) החל בישראל קובע בעניין זה כי

"אושר צו מעצר לפי חוק זה בשינוי או בלי שינוי, ידון נשיא בית המשפט המחוזי מחדש בעניין המעצר לא יאוחר משלושה חודשים אחרי אישור המעצר לא יאוחר משלושה חודשים אחרי אישור המעצר לפי סעיף 4 או אחרי מתן החלטה לפי סעיף זה או תוך תקופה קצרה יותר שקבע הנשיא בהחלטתו כל עוד לא שוחרר העציר; לא תחל רדיקל לפי הנשיא תוך התקופה האמורה, שוחרר העציר וזלת אם קיימת עילה אחרת למעצרו לפי כל דין."

בעמ"מ 4414/02, פלוגי נ' שר הביטחון, קבע כבוד השופט ריבלין, כי יש למנות את שלושת החודשים מיום הדיון. אמנם, ביהמ"ש העליון היה מודע לכך שבמקרים שמתן החלטה מתעכב, עשויה הפרשנות הזו להביא לכך, שעיון תקופתי ייערך סמוך מאד למתן החלטה המאשרת או מקוננת את המעצר, אך העדיף פרשנות זו, השומרת טוב יותר על מועד עריכת העיון התקופתי, על פני פרשנות אחרת, שלפיה עלול העיון התקופתי להיידחות למשך חודשים רבים לאחר תחילת המעצר המנהלי הנדון.

התביעה טוענת, כי השוני בנוסח הסעיפים בחקיקה באזור ובישראל, מביא לכך שהלכת פלוני הגי"ל אינה חלה על חישוב תקופת שלושת החודשים באזור, לא באופן פורמאלי – באשר החלטה נפסקה לגבי חקיקה ישראלית, ולא באופן מהותי – שכן השוני בנוסח מאפשר שוני בפרשנות.

בעניין זה, דעתי כדעת החגנה. אני סבור, כי על אף השוני בנוסח הסעיפים, ועל אף שייתכן לענן את פרשנותה של התביעה בלשון הסעיף באזור, הרי יש לחזיל את העקרונות העומדים בבסיס החלטתו של ביהמ"ש העליון בעמ"מ פלוני גם על הדרך לחשב את תקופת העיון התקופתי באזור.

הצורך לחנן על זכותו של העצור, והדרך להבטיח שהעיון התקופתי לא יתקיים במועד מאוחר מדי, זחים הן באזור והן בישראל. לא נטען בפני, כי נסיבות חמיוחיות לאזור מצדיקות החלוצ עקרונות שונים או קביעת הליכים שונים מבישראל. (להבדיל למשק, מן חמצב באיו"ש, שבו עקב מספרם הרב של העצורים המנהליים, הוחלט לבטל לחלוטין את העיון התקופתי במעצר המנהלי).

בעניין הנוגע הן לישראל והן לאזור, שביהמ"ש העליון עליו דעתו, וקבע מה הדרך הנכונה ללכת בה, כאשר לשון הסעיפים דומה וחנטה באזור מאפשר החלת הפרשנות שקבע ביהמ"ש העליון, אני רואה כיצד ניתן להצדיק הליכה בדרך אחרת. לפיכך אני קובע, כי לאור הלכת פלוני, גם באוח"ע יש לבנות את תקופת העיון התקופתי מיום הדיון קודם, ומיום שניתנה החלטת ביניים ראשונה בעניינו של העצור, ולא מיום מתן ההחלטה ה"סופית" המאשרת את המעצר או מקצרת אותו.

משקבעתי כך, ומאחר שחעצור לא חובא לדיון בתוך שלושה חודשים מהמתעד בו החל הדיון בביקורת וזשימוטית, לכאורה חיה מקום לחורות על שחרורו של העצור, כפי שקובע חצו בדבר מעצויט מנהליים. אולם, בעניין זה דעתי היא כדעת התביעה: חפגם שנפל מהבאת העצור לדיון לאחר חלוצ שלושה חודשים אמנם יש בו פגיעה בזכות העצור להיך נאות, אך למרות זאת, אין הוא חמור; המדובר בטעות בתום לב בדרך פרשנותה של חוראת חצו, ולעוננה של החוראה אכן מאפשרת פרשנות כזו. למעשה, כל עוד לא ניתנה החלטה סותרת בעניין זה בידי בית המשפט, היו חרשויות רשאיות להסתמך על פרשנות שנתנו לחוראה רשויות המשפט (הייעוץ המשפטי והתביעה) של האזור ולפיה פעלו חרשויות במשך שנים, בלא תלונה מצד העצורים או באי סחט.

בהתאם להחלטתה של ההלכה שקבע ביחמ"ש הצבאי לערעורים בנוגע לאיחור בהבאת עצור מנהלי לדיון בביקורת השיפוטית, ולאיחור בהבאת חשוד לארכת מעצרו בבית המשפט, יש לקבוע גם בנוגע לאיחור בהבאה לעיון תקופתי, כי לא בכל מקרה של איחור ישוחרר העצור אוטומטית. (ראה הלכת עמ"מ אי"ש 183/02 ג'סאן ג'ראר, עמ"מ אי"ש 42/02 מחמד אלכילאני נגד מפקד כוחות צה"ל באי"ש), ראוי להזכיר בעניין זה את החלטתו של כבוד השופט אגסי, שחיל את ההלכה האמורה על איחור של למעלה מעשרה ימים בהבאת העצור לעיון תקופתי בעניינו (מ"מ אזוזיץ 46/03 אסמעיל שקשק). על ביחמ"ש להביא בחשבון את עובדת החזקתו של החשוד במעצר שלא כדון ואת האינטרס הציבורי שיש בקביעת כללים נוקשים אשר יבטיחו כי הרשויות לא יעשו שימוש בכוח שלא כדין, מחד גיסא, אך בה בעת לא ניתן להתעלם מן האינטרס הציבורי שיש במניעת סיכון לכיטחון הציבור משחרור עצור מנהלי שהמידע אודותיו מלמד על מסוכנותו.

לפיכך, לא ראיתי לנכון לחזות מיד על שחרור העצור שחיה בפני, אלא בהנתי את המידע החסוי אודותיו במעמד צד אחד. עקב חשש לפגיעה בבלטחון מקורות מידע או בשיטות פעולה של השב"כ, לא ניתן לנלות פרט כלשהו מן המידע החסוי שחוצג לי, מעבר למה שכבר נחשף בזיונים קודמים. כפי שצינתי בהחלטתי על אישור המעצר המנהלי, המידע העומד ביסודו מעצרו המנהלי של העצור רב, חמור, ומבוסס על מקורות מהימנים. ממכלול המידע שחוצג בפני עולה, כי העצור היה מעורב עמוקות בפעילות שמקדמת את יכולת פעילותה של תשתית הטרור באזור.

שוכנעתי, כי הסיבות באזוזיץ לא חשטנו לטובה, ובכל מקרה, אין בהן כדי להצדיק מסקנה, כאילו נחת הסיכון הנשקף מן העצור.

לאור החלטתי הקודמת, בדקתי שוב אם קיימת אפשרות להעביר את העצור לחקירה או להעמידו לדיון, ואולם בנסיבותיו של עצור זה, אפשרות זו אינה מעשית. בחמוצי אם בחקירת אלחנן טננבאום נאסף מידע שיאפשר חקירת העצור. בדרך עם רשויות השב"כ תעלה, כי החלטותי הקודמת הועברה לרשויות החקירה, אך בסופו של דבר לא נשאל מר טננבאום על קשרים עם העצור, משום שעניין זה שולי ביותר לפרשת שביו בדי החיובאללה. לא מצאתי סיבה להמשיך לעסוק בעניין זה.

אין אודות העצור מידע גלוי, שניתן לחצינו בפניו במהלך חקירה, בלא לחשוף שיטות פעולה של שירות הביטחון. לפיכך, חקירת העצור אינה צפויה להיות בעלת תועלת של ממש. זכותו של העצור לדעת בדיוק מהם החשדות המיוחסים לו, עדיין אינה גוברת על הצורך לאפשר לרשויות החקירה לקבוע את סדרי העדיפות בחקירות.

האריך : 24/5/04

בחנתי את טענות ההגנה בדבר השפעת המצב באזורי על האפשרות לשחרר את העצור לאזור זה או לתחם מגוריו למקום אחר, אך מצאתי, שלא די באמצעים הלופיים, המחזקים בחונורם ממעצר מנחלי, כדי למנוע את הסכנה המשקפת מן העצור.

לפיכך, באתי לכלל מסקנה כי המסיכנות הנשקפת מן העצור כיום, רבה במידה כזו, שתצדיק את המשך החזקתו במעצר על אף הפגם המסויים שנפל במועד הבאתו לדיון בעיון התקופתי.

סוף דבר

א. יש למנות את תקופת שלושת החודשים עד לעיון התקופתי, מיום הדיון קודם, ומיום שניתנה החלטת בימים ראשונה בעניינו של העצור, ולא מיום מתן ההחלטה ה"סופית" המאשרת את המעצר או מקצרת אותו.

ב. אף שהעצור לא הובא לדיון בביקורת השיפוטית במועד התואם את הפרטנות שנתתי לעיל להוראת סעיף 5 לצו, הרי באיזון שבין טעות זו והפגם שבאיחור בן יומיים נפתחת חליך העיון התקופתי, לבין חומרת הסיכון הנשקף מן העצור, ובהעדר אמצעי חלופי פחות בחומרתו, אין הצדקה לשחררו של העצור כיום.

לפיכך, אני מאשר את המשך החזקת העצור במעצר מנחלי עד תום התקופת מנויה בצו שהוצא נגדו.

עודק החלטתי יועמד לפרקליטת איז"ש ואח"ע וליועמ"ש איז"ש, כדי שייערכו לדרך החישוב החדשה של מועד קביעת העיון התקופתי.

ניתן ביום 30/5/04 שלא במעמד הצדדים.

לצדדים זכות ערעור כאמור בדיון.

רס"ן רונה גבון
שופט צבאי